

PESTPROTOCOL ERASMIAANS GYMNASIUM

Voorwoord:

Pesten is fout en brengt schade toe aan leerlingen, klas en school! Het is ook fout, wanneer een school de regels en procedures rond pesten niet heeft geformaliseerd. Ook hier: schade voor de leerling(en), de ouders, de klas en de school.

Een protocol kan schade door pesten nooit geheel voorkomen, maar is een belangrijk en (wettelijk voorgeschreven) instrument om

- te omschrijven welk gewenst en ongewenst gedrag voorkomt en wanneer dat pesten wordt genoemd;
- de uitgangspunten van het schoolbeleid te formuleren;
- preventief beleid te formuleren;
- precies te omschrijven welke stappen worden gezet bij pestgedrag;
- precies te omschrijven hoe de verantwoordelijkheden in zo'n geval precies liggen (wie doet wat?) en
- een aantal handreikingen te formuleren voor alle betrokkenen.

Het pestprotocol is een vooral een kans voor school, leerlingen en medewerkers om de sfeer in de school te optimaliseren. Het protocol moet daaraan bijdragen.

Hieronder is een uitgebreid overzicht opgenomen van handreikingen, regels en procedures. Het zal nooit in alle gevallen toepasbaar zijn. Het protocol dient 'naar de geest' nageleefd te worden.

1 *INLEIDING*

- 1.1 Er is sprake van pesten wanneer een of meer onderstaande vormen van gedrag structureel (of in ieder geval geregeld) plaatsvinden ten opzichte van bepaalde leerlingen, wier sociale veiligheid daardoor wordt aangetast en/of die daardoor belemmerd worden in hun functioneren binnen de groep en/of beschadigd worden in hun persoonlijke levenssfeer.

Voorbeelden van pestgedrag:

- 01 er worden zogenaamd leuke of kwetsende opmerkingen gemaakt over een kind;
 - 02 er worden opmerkingen gemaakt over kleding en/of uiterlijk;
 - 03 een kind wordt in de klas geïsoleerd en buitengesloten bij activiteiten;
 - 04 spullen van een kind worden voortdurend afgepakt of zoekgemaakt;
 - 05 er wordt dikwijls negatief gereageerd op dingen die een kind doet of zegt;
 - 06 een kind krijgt stelselmatig de schuld van dingen die in de klas gebeuren;
 - 07 er worden beledigende briefjes doorgegeven of beledigende boodschappen verstuurd per SMS, MSN of hyves;
 - 08 een kind wordt meestal bij een minder vleeiende bijnaam genoemd in plaats van bij de echte naam;
 - 09 er wordt regelmatig tegen een kind geschreeuwd of gescholden;
 - 10. er wordt fysiek geweld gebruikt tegen een leerling: duwen, trekken, slaan;
 - 11. de gepeste wordt buitengesloten, bijvoorbeeld door over de persoon te spreken bij afwezigheid van de persoon;
 - 12. een kind wordt buiten school opgewacht en bedreigd;
 - 13. een kind wordt op weg naar huis gevolgd en lastiggevallen en/of
 - 14. een kind wordt thuis lastiggevallen (telefonisch of door zich in de buurt van het huis op te houden).
- 1.2 Bepaalde verschijnselen kunnen erop duiden dat een kind gepest wordt, en in ieder geval moet de omgeving alert zijn op andere signalen wanneer een kind:
- 01 vaak alleen is in pauzes;
 - 02 vooral contact zoekt met volwassenen (of juist met jongere kinderen);
 - 03 niet meer naar school wil vanwege allerlei vage klachten;
 - 04 snel boos of geprikkeld is;
 - 05 Plotseling bepaalde kleren niet meer aanwil en/of
 - 06 Contacten met medeleerlingen mijdt.

2 UITGANGSPUNTEN

- 2.1 Het Erasmiaans Gymnasium en allen die daarbij betrokken zijn, erkennen het pesten als een probleem waarvoor iedereen (schoolleiding, personeel, ouders en leerlingen zelf) een eigen verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van het signaleren en oplossen ervan.
- 2.2 Hoewel pesten als probleem centraal staat in dit specifieke protocol, past het op een praktisch niveau in het bredere verband van *sociale veiligheid* op school.
- 2.3 Uitgangspunt voor elke interventie dient te zijn dat niet de gepeste een probleem heeft, maar de *pester zelf*. D ie maakt inbreuk op de omgangsregels die de veiligheid van iedereen binnen de school waarborgen. Waar het om gaat, is te achterhalen welke motieven iemand heeft voor zijn pestgedrag en wat er gedaan moet worden om dat te staken. Het melden van pesten is daarom ook geen *verklikken*, maar een *verplichting*, omdat het gaat om het signaleren van een probleem dat binnen de school algemeen erkend wordt.

3 PREVENTIEF BELEID

- 3.1 Bestuur en schoolleiding verplichten zich door middel van dit protocol om :
- leerlingen bewust te maken en bewust te houden van het bestaan van het probleem en de zwaarte daarvan;
 - ouders gerichte voorlichting te geven over dit pestprotocol en de werking ervan en
 - het aanleggen van goede, toegankelijke informatie over het pesten als probleem. Deze informatie wordt gecommuniceerd met alle medewerkers van de school: ieder heeft hierin een verantwoordelijkheid.
- 3.2 In de eerste klas wordt o.a. tijdens de mentoruren geinventariseerd waarbij kinderen zich veilig voelen en welk gedrag van anderen die veiligheid positief beïnvloedt dan wel bedreigt. Om effectief te kunnen zijn, wordt deze inventarisatie vastgelegd in een algemene set van omgangsregels en (eventueel) in de vorm van expliciete klassenregels voor afzonderlijke klassen.* De hulpmentoren helpen gedurende het jaar mee met het bevorderen van het groepsproces in hun klassen en zij spelen ook een positieve rol bij het signaleren van eventuele pesterijen.

(* In de eerste weken van het jaar kan door de mentor het anti-pest-contract worden besproken en ondertekend door de leerlingen.)

- 3.3 In hogere klassen (maar zeker in de 2^e en 3^e) moeten de omgangsregels aan het begin van het schooljaar in mentorlessen herbevestigd worden, waarbij ook kan worden gekeken naar eventuele veranderingen en/of accentverschillen. Ook kunnen dan nieuwe aspecten van sociale veiligheid (tolerantie, wederzijds begrip, zinloos geweld etc.) aan de orde komen.
- 3.4 De belangrijkste manier om pesten te voorkomen is een goed pedagogisch klimaat waarin leerlingen zich veilig en geborgen voelen en weten. De mentoren én alle medewerkers hebben hierin een taak door pestgedrag te signaleren, te bestrijden en eventueel te melden aan de mentoren. 'Klein' ingrijpen in het allereerste begin voorkomt grote ellende en schade voor pester, gepeste en de klas.

4 CURATIEF BELEID

- 4.1 Het is hoe dan ook van belang dat het slachtoffer zelf zo veel mogelijk effectief beschermd wordt tegen (wraak)acties van pesters. Een van de middelen daartoe is te onderstrepen dat de informatie over het pestgedrag niet (uitsluitend) afkomstig is van het slachtoffer zelf; ook anderen hebben het opgemerkt en dus is er zeker geen sprake van *klikken*.
- 4.2 De centrale figuur in het aanpakken van pestgedrag is de *mentor*, die daarvoor verschillende mogelijkheden tot zijn of haar beschikking heeft. Indien leerlingen dat wensen, kunnen ook andere personeelsleden dienen als eerste aanspreekpunt voor leerlingen die lijden onder pestgedrag. De mentor zal in eerste instantie verwijzen naar de (al dan niet ondertekende) gedragsregels om aan te geven dat er is afgesproken dat een dergelijk gedrag ongewenst is en dat wie deze regels negeert, zich buiten de gemeenschap plaatst, die deze regels heeft afgesproken.
- 4.3. De mentor is degene die als eerste nagaat in hoeverre het gedrag pesten genoemd wordt of dat er sprake is van plagen. Hij neemt het besluit daarover eventueel in samenspraak met de zorgcoördinator. Dit onderscheid is van belang met het oog op passende en proportionele vervolgacties. De mentor zal in de mentorles aandacht besteden aan het pesten. Hij/zij kan rekenen op ondersteuning door de coördinator of conrector bij de invulling van deze les(sen). Van belang is bovendien

- dat de mentor aandacht besteedt aan de groep leerlingen 'om de pester en de gepeste' heen.
- 4.4. In het kader van een pestincident zullen gesprekken gevoerd worden. Uiteraard zal de mentor voor de gepeste een luisterend oor hebben. Hij of zij zal ook de pester spreken en 'horen'. Als hij of zij dat wenselijk acht, zal hij/zij ook een gesprek tussen pester en gepeste arrangeren en begeleiden. Een andere mogelijkheid is dat de mentor via de zorgcoördinator leerlingbemiddeling inschakelt.
 - 4.5. Vanaf het moment dat pesten is vastgesteld en gesprekken gevoerd worden, zal van elk gesprek een verslag worden gemaakt in Magister.
 - 4.6. Indien het pesten na de interventie van de mentor niet stopt, worden de *ouders* van beide 'partijen' op school uitgenodigd voor een gesprek met de mentor en de *coördinator* om te bespreken welke gezamenlijke aanpak noodzakelijk en mogelijk is.
- >> Wanneer maatregelen niet het gewenste resultaat opleveren, is de inschakeling van de zorgcoördinator noodzakelijk. Deze kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en op basis daarvan bestuur en schoolleiding adviseren over een verder te volgen traject.
- 4.7. Bij recidiverend pestgedrag zal de desbetreffende *conrector* of coördinator de betrokken leerling en zijn of haar ouders uitnodigen voor een gesprek, waarin zal worden aangekondigd dat bij verdere herhaling een (tijdelijke) schorsing zal volgen. Hierbij is artikel 29 van het leerlingenstatuut betreffende straffen van toepassing. Over verdere maatregelen beslist daarna de *rector*, in overleg met de *conrector* en de coördinator.
 - 4.8. De gepeste leerling heeft naast rechten ook de plicht zich aan de gemaakte afspraken, bijvoorbeeld omtrent het zorgvuldig melden, te houden.
 - 4.9. Bij geschillen over het gebruik van het pestprotocol is artikel 30 van het leerlingenstatuut van toepassing. Dit artikel regelt de procedure bij geschillen.

5 *HANDREIKINGEN*

5.1 Als voorbeelden van regels die altijd en in alle groepen gelden, kunnen genoemd worden:

- doe niets bij een ander wat je zelf ook niet prettig zou vinden;
- raak een ander niet aan als hij of zij dat niet wil;
- blijf van de spullen van een ander af;
- luister naar elkaar;
- beoordeel iemand anders niet op zijn uiterlijk of gewoontes; accepteer dat iemand anders kan en mag zijn;
- doe nooit iemand opzettelijk pijn;
- laat anderen met rust als ze aangeven dat ze met rust gelaten willen worden;
- roddel niet over elkaar;
- gebruik geen scheldnamen om andere kinderen mee aan te duiden;
- doe er niet aan mee als kinderen uitgelachen of buitengesloten worden;
- ga niet slaan of schoppen als je kwaad bent. Probeer altijd eerst samen te praten en schakel, als dat niets oplevert, je (leerling)mentor in;
- laat kinderen die nieuw in de klas of groep komen, merken dat ze welkom zijn en
- het is geen *klikken* als je aan je mentor vertelt dat je zelf of iemand anders gepest wordt.

5.2 Aandachtspunten voor de begeleiding van gepeste leerlingen:

- toon medeleven en neem de tijd om te luisteren;
- vraag door wie en hoe er gepest wordt;
- ga na hoe de gepeste leerling reageert op het pesten en wat zijn of haar gevoelens daarover zijn;
- zoek (en oefen desnoods) wat een goede reactie zou zijn op het pesten, in plaats van bij voorbeeld huilen, kwaad worden of afzonderen;
- maak duidelijk dat de pester een probleem heeft en waarom dat zo is;
- ga na welke oplossing de gepeste leerling zelf wil;
- versterk het zelfvertrouwen van de gepeste leerling; benadruk zijn of haar sterke kanten;
- geef positieve feedback als de gepeste leerling zich anders (weerbaarder) opstelt tegenover de pesters;
- plaats de gepeste leerling niet in een beschermde uitzonderingspositie ten opzichte van de rest van de groep en
- praat met de ouders van de gepeste leerling (als die aangeeft dat te willen) en noem daarbij, indien nodig, de mogelijkheid van een sociale weerbaarheidstraining.

- 5.3 Aandachtspunten voor de begeleiding van de pester:
- zoek naar de reden van het pesten/ruzie maken (dominant willen zijn, jaloezie, verveling, zelf buitengesloten voelen);
 - maak de pester bewust van het effect van zijn gedrag op anderen;
 - maak duidelijk dat met pestgedrag elementaire gedragsregels binnen de school (klas) overtreden worden en dat dit verkeerd is;
 - maak duidelijk dat het nodig is in het sociale verkeer zelfbeheersing te tonen en dat het daarvoor een ander manier van gedrag ('eerst tot tien tellen', 'stop, eerst nadenken') vereist is en/of
 - praat met de ouders van de pester om hen te informeren en te overleggen wat naar hun idee de oorzaak van het pestgedrag is en/of een aangepaste vorm van begeleiding (sociale vaardigheidstraining) noodzakelijk is.

6 NADERE AANDACHTSPUNTEN

- 6.1 De uitvoering van zowel het preventieve als het curatieve beleid ligt in eerste instantie in handen van de *mentoren*, die op hun beurt worden aangestuurd door de *coördinatoren*, die hieraan structureel aandacht besteden in de eerste mentorenvergadering van het schooljaar. Conrector en coördinatoren onderhouden de 'toerusting' van de mentoren t.a.v. de begeleiding van leerlingen en klas bij pestgedrag.
- 6.2 Op ouderavonden in de onderbouw zal aandacht besteed worden aan het onderwerp pesten, waarbij ouders gewezen wordt op het bestaan van het pestprotocol. Daarbij worden zij nadrukkelijk uitgenodigd zich als partners op te stellen door thuis geregeld eens te informeren of pestgedrag wordt opgemerkt en contact op te nemen met de desbetreffende mentor, ook als het niet hun eigen kind betreft.
- 6.3 De volgende media zullen worden ingezet om via een verwijzing ouders en leerlingen op de hoogte te stellen van het bestaan van dit pestprotocol en van de (globale) inhoud ervan :
- jaarboekje;
 - website en
 - de zorgfolder.
- 6.4 Alle medewerkers van de school worden via het mededelingenbulletin, de website en mondeling (tijdens teambijeenkomsten en rapportvergaderingen) op de hoogte gesteld van de concrete inhoud van het pestprotocol.

Bronnen van dit pestprotocol:

- pestprotocollen van enkele andere scholen;
- gesprekken met de zorgcoördinator;
- overleg met de coördinatoren;
- overleg met leerlingenraad onderbouw en met de ouderraad;
- het leerlingenstatuut en
- het School VeiligheidsPlan.

Rotterdam, februari 2009.